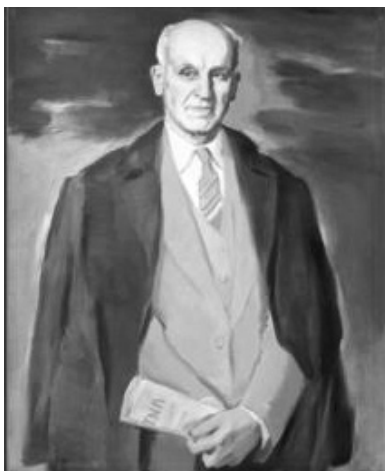

130 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВ

СЪМНА В СЪННИТЕ ГРАДИНИ...

СЪМНА в сънните градини,
всяка капчица роса
отразява ведросини,
ведросини небеса.

Сребърни лъчи долавят
на живота песента
и смирено благославят,
благославят вечността.

Събуди се, дух замрежен
среди рой самолъжи,
за блена си - чист и нежен,
чист и нежен разкажи.

ПОГЛЕДНИ, КАК В ПОЧУДА...

ПОГЛЕДНИ, как в почуда
никнат злачни моря,
и трептят пеперуди:
твоята жътва узря.

С твоите сълзи лъчисти
гасне вихрена скръб,
и сред багри златисти
трепва сребърен сърп.

НЕБЕТО Е БЕЗУМНО СИНЬО...

НЕБЕТО е безумно синьо,
полето празнично звъни,
там моята душа ще мине
към неизвестни далнини.

Ще пръска времето забрава
над позлатените вълни
и моята душа ще плава
към неизвестни далнини.

А щом блянът на дух унесен
безбрежна есен осени,
тя ще издъхне като песен
над разлюлените вълни.

НА ТРАКИЯ СРЕД ЗВУЧНИТЕ НИВЯ...

НА ТРАКИЯ сред звучните нивя,
безбрежни, златокласи,
душата безметежна се унася
и аз вървя.

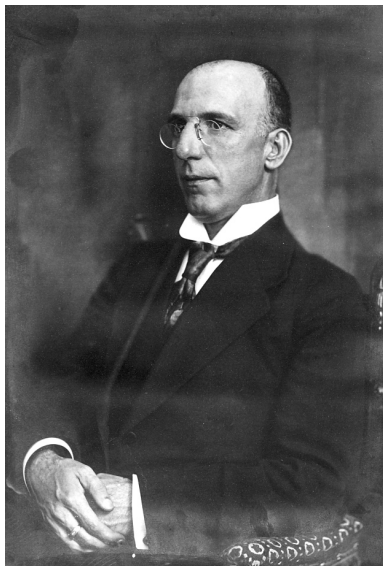
И аз вървя, милуван от вълните
на плодни равнини.
Сред родните поля звъни
утехата на дни честити.

ЗНАМ СЪРДЕЧЕН СВИДЕН КЪТ...

ЗНАМ сърдечен свиден кът.
Сред замрели в сън ели,
звучен ручей ромоли,
и лъчи-стрели трептят

Там в забрава рой пчели
своя сватбен танц въртят.
Боже, в тоя цветен път
моята вяра окрили.

140 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА КИРИЛ ХРИСТОВ

ПРЕРАЖДАНЕ

Повтор да се родя ли дойде време,
желая аз да видя свят в страна,
где разумът по припечи не дреме,
или - дървар във Стара планина!

Книжовник български? Поет? Звездите
дори да снемеш- все това си пак:
Ще крееш ти и ще си влачиш дните
чужд в своя роден край, немил-недраг.

Душа ти в дрипи бе, ще я оставя
във баграница аз, народе мой!
Теб пак допада, който знай да вдява:
надминал бил и майстора си той.

ЧЕРНИТЕ ОЧИ

Видях я - ослепяха ми очите
от тая демонична красота
и вик безумен тласнаха гърдите
към схванати уста.

Между вулкани майка я родила,
в Калабрия - сърца за да мори...
Де другаде, кажете, тая сила
и страст, и плам гори?...

Два дена веч - две годин - аз линейа,
че тя не сменя огнен взор от мен, -
а смелост липсова... Ще полудея!...
Но дойде третия ден...

На третия ден аз грабвам китка цвете
и влизам при Розалия: подлий страх
тоз път веч задуших и аз ръцете
аз смело я хванах.

И викнах й: “Три дена вече стават!
Не мога повече - не ме мъчи!...
Очите твои мира ми не дават -
тез черните очи”...

Но смая се и трепна тя тогива -
и готви се да бяга, да се крий:
“Недей!... Батиста е ревнив... не бива!
Да знай - ще те убий!...”

“Да ме убие!... нека!... остави ме!...”
И тигър ревна в моето сърце -
и хубостта, която подлуди ме,
аз грабнах на ръце.

И тез очи безумно-сладострастни
със хиляди целувки аз покрих,
и в тия устни трепетни безгласни
аз своите устни впах.

И всичката ми кръв нахлу в главата...
Как можех вече аз да се свестя,
когато и Батиста, и... камата
сама забрави тя?...

РЕЗУЛТАТИ ОТ ВТОРИ НАЦИОНАЛЕН КОНКУРС ЗА ПОЕЗИЯ „НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВ» - СТАРА ЗАГОРА 2015 Г.

На 18 юни 2015 година в Регионална библиотека „Захарий Княжески” - Стара Загора, жури в състав: **Таньо Клисуров, председател и членове Стойчо Маджарски и Йордан Атанасов**, обяви резултатите от Втория национален конкурс за поезия „Николай Лилиев”, организиран от: **Община Стара Загора, Тракийски университет, НЧ “Николай Лилиев-2005”, Фондация “Космос- Димитър Брацов”, в-к “Литературен глас”, Арт галерия “Авитохол” и Издателски консорциум “КОТА”, като присъди следните награди:**

Първа награда - на Мариана Дафчева от Асеновград за стихотворението „Дванайсет е”

Втора награда - на Андрей Андреев от София за стихотворението „Защо” и на Пламен Панчев от Разград за стихотворението „Момичето с червените коси”;

Специална награда - на Йордан Пеев от Стара Загора за стихотворението „Казаха ми ветровете”и на Ботьо Буков от Стара Загора за стихотворението „Сребърно”;

Трета награда - на Илиана Илиева от София за стихотворението

„Затворените гари”, на Павлина Йосева от София за стихотворението „Небе за качване” и на Стамена Дачева от Разград за стихотворението „Ще я намеря”;

Поощрителна награда на Елица Ангелова от Калифорния-САЩ за стихотворението „Ашладисване”

Журито присъди и **две грамоти** за най-малък участник – на Мартин Жотев от София на 8 години и за най-малка участничка – Доника Люлюшева от Варна – на 9 години.

РЕЗУЛТАТИ ОТ ВТОРИ НАЦИОНАЛЕН КОНКУРС ЗА ПОЕЗИЯ „НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВ» - СТАРА ЗАГОРА 2015 Г.

Първа награда - Мариана ДАФЧЕВА

ДВАНАЙСЕТ Е

Кога ще дойде този знатен принц?!
Пантофката ми отесня от стъпки.
Мухлясва роклята във нечий скрин
на „акция” продадох феи – кръстници.
Кога ще дойде, мина полунощ.
И много полунощи изредиха се.
Презряха тиквите – кило за грош.
А мащехите ми са все усмихнати.
На девет пъти бобчета садах
и девет стълби до небето вдигах.
Косите си разпръсвам призори,
но принцът мил така и не пристига.
И пак е полунощ. И съм на бал.
И ябълката е отровно кисела.
Джуджетата крещят на бек вокал,
дрогирани със валиум и бира са.
Къде се бави, цяла изтрептях.
Дали не е забърсал мажоретка.
Риплей натискам. Вчерашното „бях”
е само касов бон, за чужда сметка.
Дванайсет е.

Втора награда - Андрей АНДРЕЕВ

ЗАЩО?

...и за настръхналата бѣдна среща
на двата вражи вихъра над Солун.
Димчо Дебелянов

Кому бе нужно да загинеш –
единствен ангел на света.
На Бог, на дявол, на Родина,
на низостта, на светостта?
Кому бе нужно? Всички песни
на ангелския светъл хор
защо се носят все над пресни
гробове и смълчан простор?
Защо и вихрите над Солун
и всички вихри в този свят
най-първо тук на всяка пролет
обрулват вишневия цвят?
И взорът слънчев става ален,
и пада вековечен мрак
над странник морен и печален,
нестигнал бащиния праг.
Кажки, измъчена Родино,
и ти, живот немилостив,
защо е нужно да се гинее?
Защо – да се остава жив?

Втора награда - Пламен ПАНЧЕВ

МОМИЧЕТО С ЧЕРВЕНИТЕ КОСИ

Там в Париж... И в Париж.
Там градът беше млад.
Там на пейката. В Тюйлери.
Стар бях аз. Стар бе оня площад.
До червените твои коси.

Как ме гледаше ти. Как те гледах и аз.
И изрекох неволно „мерси.”
Май...
течеше край нас. И по твоите коси.
По червените твои коси...

И изригваше дъх на зелена липа.
И над Лувъра и над д'Орсе.
Не разбирах града. Не усещах града...
Само тези червени коси.

И когато дъжда. Оня пролетен дъжд
Над Париж отведнъж заструи.
Тръгнах горд като мъж...
Със походка на мъж...
След червените твои коси.

И блестеше Конкорд.
И преливаше цвят.
Както може Конкорд да блести!
И топеше дъжда.... Всичко...
Целият свят...
И червените твои коси!

Специална награда - Йордан ПЕЕВ

***
Казаха ми ветровете ,
че си мислила за мен ,
че си сготвила за мен
най-любимото си ястие
и че който го е вкусил
е забравил за смъртта ...
Казаха ми също ,че за мен
си облякла най-красивата си рокля
с тъмно кадифе и със звезди
и че който те е зърнал,
е забравил за смъртта.
Казаха ми ветровете
дълго как си чакала
и си трепвала
от всеки повеи на кръвта
в сянката на мрака... все за мен.
Казаха ми ветровете... И заминаха...
И понеже съм от камък,
който всякаква вода е влачила,
и защото нямам ръбове,
от които в други да се спра,
се търкулнах във краката ти.
И като Луната светя...
И забравих за смъртта,
както тя забравя ветровете...

Специална награда - Ботьо БУКОВ

СРЕБЪРНО

Безразсъдно завихрени в танца,
не усетихме с теб как така
ни подмами декември по гланца
на една мразовита река.

И вълшебно, и страшно е всичко!
Две напред, после пак – две напред.
А реката към март се затичва
и хрущи изтънелият лед.

А в подмолите звяр презимува –
воден дух ни следи притаен.
Може би ти умееш да плуваш.
Аз не знам, не разчитай на мен!

Ако паднем, възторгът ще рухне
и красивият миг ще умре.
Ако капне сълза, ще избухне
и реката ще стане море.

Обуздай лудостта на сърцето!
Не повличай в дълбокото крак!
Да се върнем обратно, където
всеки има и стряха, и бряг.

Там, където орисница ниже
на гerdана си ден подир ден,
ще живеем с едничката грижа
да забравя за теб, ти – за мен...

Но е късно. И нашите дири
вече дави коварният лед.
Не поглеждай назад и не спирай!
Две напред, две напред, две напред!

Трета награда - Илиана ИЛИЕВА

ЗАТВОРЕНИ ГАРИ

Влакът кънти и се люшка
по правата линия.
Моето село се вее, люлее, разгръща се.
Трепкат ракити, тополки –
топят се къпините.
Аз се изправам и дишам
като за завръщане.

Старата гара с чешмата,
камбанката, пейката,
стрелка за миг
със прозорците си зарешетени.
И под носа ми перонът варосан офейква
в облак от стреснати
и непознати врабчета.

Аз се разминах с гората,
нивята и къщите.
Черният път – невъзможен –
се шумгуна през спомена.
Всичко отгатък реката, навярно,
е все така същото,
само че аз продължавам нататък –
бездомница.

Всуе ли идвам?
И тъй ли ще бъде завинаги?
Как да се връщам –
в лозите, лъките, бъзациите?
Всичко ли може без мен
и без моето минало?
Хлътвам във бъдеще –
с минало без отпечатъци.

Влакът кънти и се люшка
без мен по завоите.
Моето село люлее ме за утешение –
пак ще се върнеш, момиче несретно,
при своите,
само че трябва да скачаш при нас
във движение.

Трета награда - Павлина ЙОСЕВА

НЕБЕ ЗА КАЧВАНЕ

Моят град живее под баира,
дето е пораснала душата ми.
Белият баир, повит с чимшири,
перуника и небе за качване.
Нощите, потурчени светулки,
гаснат бавно – черкви след молебен,
чакащи луната – черна булка,
гърбом да захвърли светещ гербер.

Слънцето се вдига – гладен гларус,
гмурне се в небето и се люшне.
Мъчно е, когато иде август –
после нямам сили да го пусна.
Аз и баба, хванали баира,
качваме по стръмното напърно.
Изтънява като гръм Всемирът –
циганско дайре след дълго лято.

Зреят трънки. Шири се чимширът.
Пада есен в клоните на ясен.
Аз почти преполових баира.
Баба го качи - не е опасен.
Пие леблебия, бърбят с Господ.
Аз пълзя нагоре и не спирам,
за да го нагледам отвисоко...
Моят град живее под баира.

Трета награда - Стамена ДАЦЕВА

ЩЕ Я НАМЕРЯ

Изгубих си мечтата
някъде по пътя
от вкъщи за там където
трябва да живея но не е дом
и никога няма да бъде вкъщи
но вече и вкъщи не ми е съвсем дом...
Квартира –
дори не намирам корена
на тази дума
и как да го намеря
като в нея никой няма корен
сега разбирам
колко неестествено и кратко
живее всяко цвете във ваза...

Накратко: изгубих си мечтата
по пътя си към нея
изгубих я почти без да забележа
както често
дядовците си губят очилата
както жените губят неща
от чантите си
както мъжете си губят
само десния чорап
изгубих я
тя е наистина малка мечта
малка като кърфица
че може да потъне
навсякъде
но ще я намеря някой ден
по пътя за вкъщи където не ми е дом
или за къщатакоято ще превърна в дом
мечтата ми ще е потънала
в хастара на чантата ми
ще я хвана за топчето
на върха и ще я извадя
или ще обода петата си на нея
докато търся левия си чорап
ще я намеря както дядовците
намираят очилата
на главата си.

Поощрителна награда - Елица АНГЕЛОВА

АШЛАДИСВАНЕ

«Мога ли пръчка-калем
от... някой да взема»,
Светла Гунчева

Аз съм ябълка дива - стипчива и кисела.
И ръце не протягат към мен.
Ако можеш, ти, пътниче, поспри,
ашладисай ме
избери най-добрия калем.

Ще боли, може би.
Ще се сменя кръвта ми.
Но ще вържа най-сладкия плод.
Нищо мое, първично, не ще ми остане.
Ще забравя и корен, и род...

Но не мисля сега за цената и риска.
Ти режи. И присаждай живот.
Щом дивачката в мене реши и го иска,
ще плати всяка болка. С любов.

ЗРЕЛОСТТА НА ПОЕТА

Иван КАРАДАЧКИ

Стародавна истина е, че ние премного се скъпим за добрата дума, дори и тогава, когато дългът и справедливостта го изискват. Но впечатлен от новата книга на Георги Драмбозов, прииска ми се да споделя и своите въннения, без да забравям древната мъдрост, че не трябва да говоря за това, което съм прочел, а за това, което съм разбрал...

Мисля, че за един отзив, /защото никога не съм се изживявал като критик/, това би било достатъчно – читателите и без това са обременени, затънали в хаоса от измислени светове, в които обаче липсва душа. Постоянно набъбва и броят на нишките, макар повечето, уви, да не правят разлика между Поезия и стихоплетство. Но Поезията е оцеляване, защото нищо не е могло до днес да я замени. Неволно може би, когато препрочитам „Интезивно отделение“, си спомних думите на Пушкин: „Ако векът може да върви напред, науката, философията и гражданствеността могат да се усъвършенстват и променят – то поезията остава на едно място, тя не старее и не се променя. Нейната цел

е една, средствата ѝ – също. Произведенията на истинските поети остават свежи и вечно млади.“ Както казва и американският поет Робърт Фрост: „Да наречеш себе си поет, все едно да кажеш, че си добър човек!“

Стиховете в новата книга на нашия поет очертават два тематични кръга – за любовта и за гражданската позиция. Авторът не скрива, че е „разяждан от съмнения – да бъде Политик или Поет“, но все още „в сладката прегръдка на властта“, прави и решителния избор: „...ще си приготвя две крила за път, не мога без крила да се придвижам там, дето девет музи спят“... Тази без-поощадна откровеност издава истински силен характер, способен в едно толкова дехуманизирано общество да заяви гражданската си позиция с достойнство, присъщо на всеки истински поет.

Другият дял на книгата ни въвежда във вечната тема за любовта – много „възвхоопасна“ територия! Сизстрадано и преживяно мъжко откровение блестят неговите интимно-лирични строфи, наситени с ярка експресивно-емоционална

багра. Наред с неиз-черпаемостта на чувството за хумор, те разкриват творческия му подход и естетиката на собственото му чувство за художествена мярка.

Не, неговите музи не са уморени! Вярвам, че за доброто, умно и предано сърце на Поета виното на Поезията няма свършване. А пък зрелостта на този талант ни обещава нови духовни празненства.

ГЕОРГИ ДРАМБОЗОВ. ИНТЕНЗИВНО ОТДЕЛЕНИЕ, Лирика и сатира, Издателство „КАЛИСТО-М“, СОФИЯ, 2015 г.

ПАМЕТНИКЪТ НА ЦАР САМУИЛ

На Александър Хайтов

Аз се завърнах сред софийски двори! – там, дето съм черкуван в Божия олтар, не казах нищо, с поглед проговорих, аз съм нещастен българин... И Цар.

Аз се завърнах в късата ви памет! – ще ви пронизвам дълго с бащински очи, ще ви предам пак българското знаме и мъката, която в мен горчи.

Аз се завърнах в бедната родина! – към нея цели десет века дирих брод, за да ви светя и с очи, и с име, за да прогледне моят спял народ.

Георги ДРАМБОЗОВ

ПРЕЗ ОГЛЕДАЛНАТА БАРИЕРА

ЧЕТЯЩИЯТ

стихотворение
сутрин
в леглото
около осем минути

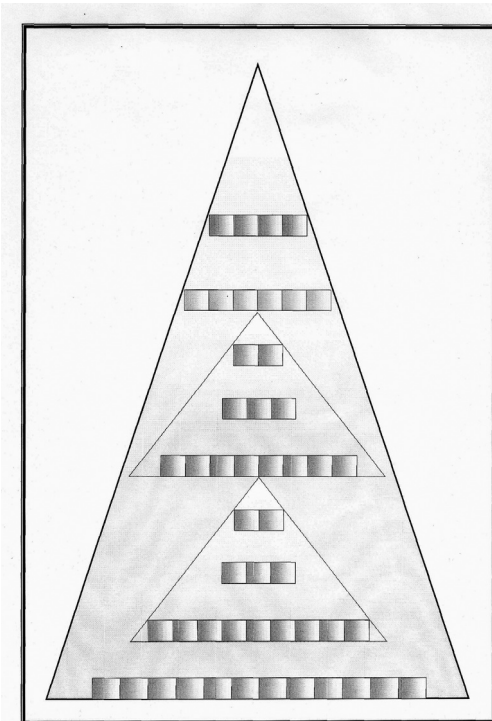
става
справя се с
каквото там трябва, излиза
и добре понася другите часове

Е. ЙОСИФОВА

Какъв е подтикът на четящия (стихотворението) да желае да надникне в тайната на „четящият (стихотворение)“ от Екатерина Йосифова? Да премине през бариерата на огледалото, където е той самият? ...

Стихотворението се състои от единствено изречение, чийто подлог е носител и на основното действие. Първият дял (безглаголна форма) изрежда четири обстоятелства (отговарят на въпросите – четящият какво? кога? къде? колко?). Словесните линии в четиристишието се градира, започвайки със стихове от по една дума и удължавайки се в края, тъй че строфата напомня купчинка пясък с опора в основата; сякаш думите се стичат през по-тесен отвор и се натрупват долу. Всяка подобна на песачинка, която отмерва времето. Достатъчно самостоятелна, за да бъде стих. Особено въздействащи са алитерациите – в шептящата атмосфера на „стихотворение“: „сутрин“, „осем минути“. (Прошепнати, те изграждат единна звукова среда за случващото се.)

Споменатият конкретен брой минути („до минута“) говори за важността на числото, а съчетанието около осем – за свободата на времето, за нефиксирано време. Самото число обаче носи и свой вътрешен заряд на свобода. Осем – някъде между неустойчивостта на девет и квадратната завършеност на десет (в контекста на минутите) от една страна – и краткостта на пет (нещо свършено набързо) от друга, създава усещане за пълнота. Този момент на задържане на времеви поток отвежда

към психичното време, към духовното преживяване. „Четящият стихотворение около осем минути“ извършва действие извън времето, в свои измерения.

Вторият дял – резултатът – отново започва с отделни думи-стихове, в същата звукова среда. Една нова пясъчна купчинка „изсипва“ четири действия: става, справя се, излиза, понася (симетрично противопоставяне на споменатите четири обстоятелства). Всъщност вторият стих би бил „справя се с каквото там трябва“, но анжамбманът го разделя на две, затваряйки звуково първия ред с предлога с; така се запазва ритмическата конфигурация, подчертава се още веднъж звуковото единство, постига се пластичност на изказа. (Изразът „каквото там трябва“ насочва към разговорната реч, към всекидневното „справяне“ с дребното наглед, което изтъква нишката на дните ни.) Глаголът „излиза“ не носи отчетлива самостоятелност, за да бъде отделен стих. Същевременно е отграничен с единствения препинателен знак (запета). Извежда към своеобразна поанта, към нещо съвсем ново. Това е дума, равнозначна на прехода в една прос-

та музикална форма. Глаголът „излиза“ е малък тунел, просвет, през който стихът се изнизва като дух от предшестващото, за да се влее в „другите часове“ (звукът е среда е нова, звучност на по-висок глас). Финалната дълга линия може да задържи изправени двете вътрешни словесни пирамиди и общата, чийто връх е заглавието на творбата. Двутаковият ритъм на последния стих се определя от силни и слаби времена и звукови индикации (д-р, др). (Цялото стихотворение има отчетлив темпоритъм, който напомня бавен сърдечен пулс. Времето се измерва със сърцето – взаимна обвързаност на обективно и субективно, на духовно и материално.)

Рамка на стихотворението е фразата „четящият – добре понася другите часове“ (с една алитерация по диагонал). Тогава става ясно, че „другите часове“ са онези трудните, не най-духовните, различните от четенето, от самата поезия. Но заредени с нейната сила, са заредени с вяра в устояващото изкуство, в надмогващия дух. Всъщност рамката е „четящият стихотворение добре понася другите часове“. Но първият ред умело е разделен на заглавие и начален стих – тъй че „четящият“ добива обобщаващо звучене, а „стихотворение“ е ключова дума за стихотворението, тя е звуково и смислово ядро, от което се изтеглят нишките на словесната тъкан.

Основната идея е кодирана в плътта на словото – в неговата форма, в степенуването на детайлите, във вътрешните връзки. Минимализмът, при който нюансът добива основно значение („Птица да въздъхне / всичко се променя“ – Иван Методиев.) А това е майсторство, което се постига по пътя на „отхвърлянето“ (Е. Йосифова). На отказ от съблазната на излишното.

Уникално смислово, формално, фонетично, дори оптофонично единство има в тази миниатюра. Абсолютно реалистичното, конкретното, делничното дори – има жива пулсираща духовна сърцевина. Две пирамиди една след друга, обединени от обща голяма – рисуват течащото време. Същевременно в общата си рамка се

стремят нагоре, към духовното начало – началото на всички начала („В началото бе словото.“).

Най-защитената територия е поезията, след нея е домът; излизайки сме готови за битка в „другите часове“. Така стихотворението е алегория на борбата на дух и бездуховност, на поезия и прозаичност, на изкуство и реалност. На борбата на човека, който има куража да съхрани поезията в прагматизма на деня. Въздействащ е контрастът, противопоставянето на „около осем минути“ и „другите часове“. На двете страни на възните стоят неизмерими времеви величини – но по-тежък е мигът, зареден с поезия, това време извън времето (самата поезия е кратка, но надмогва цялата проза на бита и битието).

Обмислени или спонтанни са скритите, въздействащи на читателя детайли, които „продължават в дълбочина“. Всъщност всяко творчество е съчетание от двете. Едва ли има нещо случайно в тази лаконична мисловна поезия, която издига в култ простотата. Стихотворението оставя впечатление за изказ на един дъх – и всички сложни, изтънчени в замисъла си детайли въздействат на подсъзнателно ниво. Защото това, което не достига задължително до съзнанието, безпогрешно се декодира от емоцията. Самата авторова емоция е превърната в мисъл, в действие, в обикновени конкретни събития. Реалност, подарена ни да я наситим със собствените си чувства.

А животът ни не е ли точно това?

аз четящият стихотворение(то) преминавам през зримия свят през огледалната бариера на кристала където е ТАЙНАТА

за около осем минути достигам където за осемстотин и осем хиляди години не успяват да достигнат

където е Той достигам влизайки в себе си

Александра ИВОЙЛОВА

СОЛ

Мартен КАЛЕЕВ

Той слушаше блус. А всъщност не знаеше, че слуша блус. Ритъмът попиваше дълбоко в душата му, кръвта му се превръщаше в танцуващи капки. Той самият се превръщаше в порив, който ритмично и мощно излиза през ноздрите на бизон през зимата. Струваше му се, че времето се надига на пръсти, кипва и го помита с вълните си. А той се опитваше отначало да се опази, да затвори и ноздри, и устни, че да не проникне времето в него. Защото то беше горчиво от сол. Солта, която всички боготворяха, когато Бог ги прокълна да ядат само ядене без сол. Бяха я превърнали в Бог и я слагаха редом до Бога. Дори казваха, че е родена от неговата кръв. Тези, които бяха пили от Божията кръв, дори се кълнях, че кръвта му е вкусна, защото е солена. И с още по-голямо настървение се устремяха да търсят Божията кръв. Заради жаждата, която неусетно се бе изродила в лакомия. Тя ги превръщаше бавно и сигурно в затлъстели и егоистични задници, които щяха най-безцеремонно да затиснат под испражненията си солта...

Той слушаше блус. А дори не подозираше това.

Защото преглеждаше живота, заболял от фатализъм. В очите му бавно се редуваха залези, удавени в пурпур облаци, които се люшкаха по вълните на небето като забравени трупове. Планините сдвквах слънцето и то с писък пропадеше в пазвите им. Птиците, ослепели от мрака, начупваха небето с крилата си, падаха и падаха заедно с разквивените сенки. И се молеха за своите рожби: “Дано им останат очи! Дано им останат очи! До утре!”

Всъщност той нямаше определена възраст, защото можеше да бъде всеки. Но не беше. Имаше си име, но когато слушаше блус, го забравяше. Защото всъщност се вслушваше в себе си. И имената губеха смисъл. Както кристалчето сол изчезваше безследно в океан от сладка вода. И знаеше, че пиеш ли вода, без кристалчето сол в нея, всъщност изпиваш и своята жажда, превръщаш я в ситост. Но забрави и тези свои мисли. В очите му бавно, бавно, бавно по безкраен, гърбав, нескончаем баир, водещ в някаква точка, омесена от посоките на света, пълпеше гърбав, невзрачен, стар, грохнал почти, смърдящ и потен, плешив и небръснат, с увиснали меса и прогнил от годините мъж. Ха-ха, мъж. Да, да, и все пак мъж. Той теглеше количка на две колела, които скрибуцаха и се кривеха на пътя като изповед на грешник. В нея имаше черен, мръсен, опушен казан, чийто капак се мъдреше глупаво до него и дрънкаше нагло и зло като лай на куче в лунна нощ. В казана мрачна и ослепена се спотайваше мъка, много мъка. Затова и човекът пълпеше по баира, едва отлепвайки от пътя напуканите си пети в проядените обувки. По краката му пълзяха разширените вени и подобно пиявици ръфаха плътта му с болката си.

Искаше да разбере кой е този човек, напънал се да изкачи баира. Искаше да разбере и той ли мисли и чувства като него. Или си е само скот, който се върти между паницата и тоалетната. Вслуша се още по-настоятелно в мелодията, която дълбаеше, дълбаеше и дълбаеше пещерата на времето. В един момент разбра, че това е дядо му, после му се стори, че е баща му.

После се оказа, че е нещо като видение при вуду-магия и той е проектирал себе си в бъдещето. Потръпна, защото мисълта, че той е оня гърбав, долен и мръсен нещастник, идещ от бъдещето направо срещу него, за да го унизи и отчае, накъса мелодията. Това вече не беше блус, а натръшкани като скалпове звуци, в тях нямаше нищо красиво. А може би само едно - отчаянието, че не можеш да се спреш да не бъдеш. Би написал музиката, в която да разкаже какво е искал да разкаже...

Капка някаква капна на челото му и потече между веждите, надолу по носа,

между двете очи, полепна по устните му. Беше солена. Капката... кръв. Видя я и се попита с какви очи я гледа. Капката кръв беше белязана със солената милост на Бога. А той не можеше да си спомни дори очите си, макар това да нямаше никакво значение. Важното е, че вижда. Всичко. Включително и капката кръв, горчива от сол. Тя му донесе спомени, макар да не знаеше какво точно е живял и какво щеше да преживее. Така разбра, че и времето няма значение. Значение имаше само солта, защото те кара да я запомниш. Нея не можеш да сбъркаш. Реши, че така ще разпознава спомените - солените само имат значение, останалите просто забравяш и толкова. И някога, в миналото утре, а може би вчера в бъдещето, ще напише блус. Не луд, а истински блус, солено-горчив, независимо, че дори не познаваше нотите. Просто ще изтръгва от ръцете, от краката си нокът по нокът и ще описва как изтръгва нокът по нокът.

Взе въглен и гума. Започна. Блус се пише на чисто.

Първо изтриваш времето - то се превръща в сегашно присъствено. После отваряш границите на пространството - нека да си изтече като прилив, превърнал се в отлив след пълнолуние. В него да щръкнат само значими силуети. Да си стърчат ей така, като вкаменили се от сол стъпки във въздуха. Да ти открият следите, когато си заминал на майната си. Ако има кой да те търси. После с гумата на многото излишни думи изтриваш и себе си - ти си който и да е.

Единственото важно е - чувствам, за да има смисъл да мисля. И мисля, за да има смисъл да чувствам.

Акорд - родих се. Акорд - Е, и? Акорд - пораснах. Акорд - Е, и? Акорд - срещнах я. Акорд - Е, и? Тук праваш акорда през устата. Нека усети соления вкус на кръвта. Пък ако може, да ти се зъби със своето “Е, и?”. Акордът ти го връща - помниш ли? Момичето, което обичаше, се омъжи. И слушай. Да ти кажа нататък. Още първата нощ, веднага,

след като на оня, на който му беше омръзнало да се прави на добър и на нежен, да преиграва, да мимикрира в чуждата маскарадната кожа на комарджия, той спечели. Само за себе си. Разбрахте го тримата, макар години да не го вярвахте. Как да повярваш, нали, как да повярваш, че тя те е търсила? И те е обичала! Нищо, че не е подозирала, че те има. А е отишла девствена при него. И той още първата нощ я е изкормил, вместо да я люби. После е станал, погледнал я алчно, казал е нещо, за да спре надигащото се оригване. Тя също се опитала да му каже

нещо, но той досадно е махнал с ръка в смисъл: “Какво пък толкова... Не разчитай да помня!”

После години е правил все същото - поглъщал я е веднага след ядене с блажните си пръсти. И едва след любовеното си е избърсвал ръцете. Механично и проташки я е зашивал през устата с опакото на косматата си ръка, сякаш размазва муха или пък пуска водата от казанчето в тоалетната, когато тя се е опитвала да му каже, че децата... Да, да, забравих децата... И те са създадени, нека не казваме как. Нужни като оправдание и доказателство за честта. И! Все пак утеха - след нас нали остават поне децата, те са смисълът? Но никой не казва на какво! Нали ние сме те и те сме ние. Кой и как точно да определи смисъла. Нали ние сме божествен, единствен, взаимен смисъл? Нали Господ ни е белязал кръвта със сол? И сълзите? Дори мечтите, най-хубавите мечти, са солени. Ако не вярвате, попитайте очите, непуснали сълзите?...

Само блусът може да превърне болката в мечтание, което пленява. Няма начало и няма финал. Винаги може да каже още. Много още. Как ти пак някъде във времето копаеш. А в съседната градина самотна съсухрена бабичка с черен чембер носи мотичка. С крива дръжка и халтав, ръждив пирон, забоден в око на дръжката. Минава край теб и свива по една пътека край съседния двор. Озърта се и след като не те вижда, и след като си е въобразила, че тебе те няма, тя мята мотичето в съседната градина.

След което се навежда и хвърля буца пръст по посока на мотичето. И още веднъж, и още. Десетки пъти. После се разкрещява, кълне, нарежда, плаче, скубе си косите, обижда съседката си, че е мръсна курва, долнопробна крадла, кучка, разгонена кобила. И всеки ден добавя по нещо.

Но винаги всичко завършва по един и същи начин. Мушва се в дупката на плета, взема си мотичето, излиза пак на

пътекката, тръгва си към къщи, като пътъм намира съседката си и я кани у дома да изпият по чаша боза с локум. Привечер старицата си надробява паница с попара, изяжда я. Без много-много да се съблича - изпитва ужас да се види без черните дрехи - шраква лампата и се мушва под завивките, след като се прекръства. Но завивките вече не помнят съпруга с блажните пръсти, а сетивата напепват за горския храст, зад който се любиха с другия. Преди да се унесе, с два кокалести пръста тя вади ченето си, измито надве-натри на чешмата, и то тропва в емайлраното канче, напълнено с вода...

Всъщност, блусът не е завършил. Той само е разстлал пластовете. Разбираш, че тя не е бабата, а твоето момиче в бъдещето, което кълне орисията си. А ти всъщност отдавна я гледаш от отвъдното и знаеш, че си постъпил жестоко - изчезнал си, преди да можеш да разкажеш или пък да обясниш каква е разликата в различните хора, когато всички се раждат с правото да бъдат еднакво щастливи. Еднакво ли!? Глупости. Нито скръбта, нито щастieto могат да бъдат еднакви. Какво право има оня с мазните пръсти да бъде еднакво щастлив с тебе? Да ти обясня ли - изравнява ви нейният избор. Разбираш ли? Не, нали. Да, ама така е. Е! И ще бъде! Почти вървим към дървото, което трябва да подслони дните ни. И нас. Но там винаги ще ни чака някой с брадва. И с обещанието: “От това дърво ще ви направя кръст за чудо и приказ! Вие грижа си нямайте, само си следвайте пътя”...

Всъщност той слушаше блус. Небето беше слязло толкова ниско, че се превръща в зеница, която моли да не я настъпи, когато тръгне на път. Той чакаше, не тръгваше на път. Всъщност опита се да мине под прага на хоризонта и си удари главата. Сега тънка струйка кръв се стичаше от челото, между двете му очи, по носа и капеше по устните му. Те бяха изпръхнали и напукани, жадни, тъгуващи, боляха го, молеха се, пееха.

Блус. Ненаписан. Неизмислен. Солен. Той я жадуваше и впиваше устни в нея. Искаше да я увековечи. Нея, любимата. Затова я направи от сол. Искаше, когато я целува да разбира, че е истинска. Нищо, че устните му се израняваха до кръв.

И затова в мислите изличи пространството, времето, дъждовете, случайните пътници, комарджиите, мръсниците. Изличи вечността дори, защото искаше да я помни, докато го има него на тоя свят, че и хиляди години нататък.

Тя беше мъртва. Съпругът ѝ беше мъртъв. Той бе останал неотмъстен. Защото... Защото бе решил да ги преследва и в гроба - него да изрови и обеси като Кромуел, а нея - да накъса на парчета. Но когато отвори вечния покров, онемя. Почти вкаменен от прозрението - който обича, и в гроба прощава! Наведе се ниско, видя колко е хубава и я целуна.

На съпруга ѝ рече: “Лека ти пръст!”

Тогава замахна с гумата и заличи и себе си.

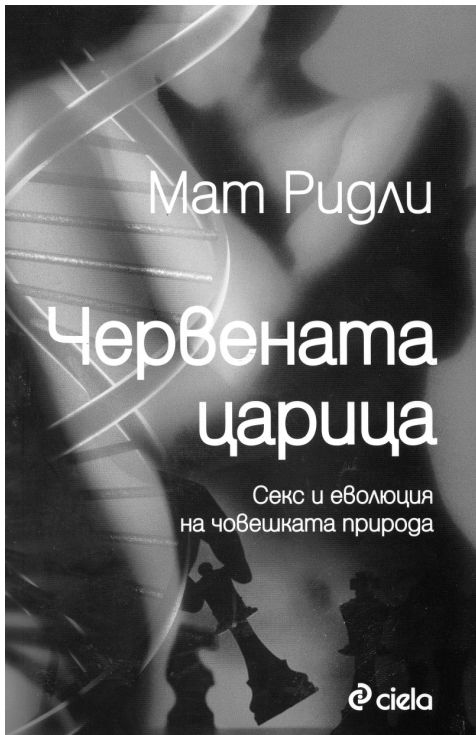
Остави само блуса. И солта. В оная капка кръв, която е върху човката на простреляна в полет птица. В оная капка кръв, която щом политне от човката на простреляната в полет птица, след нея отлита и животът.

Облиза устни. Все още звучеше блус. И я усети. Нея, на която бе се врекъл. И солта.

Усмихна се. Вече знаеше какъв е вкусът на вечността.

Пред него разстилаше гръб баирът, порязал се на хоризонта...

Наскоро на българския пазар излезе „Червената царица“ на Мат Ридли, един оригинален труд, не по-малко впечатляващ и вълнуващ от „Геномът“ – най-известната му книга, издадена и у нас от „Сиела“ само преди три години.

И ако заглавие като „Червената царица“ не може да заинтригува, грабне и спечели почти никого, авторът с безпогрешен бизнес нюх е прибавил подзаглавието: „Секс и еволюция на човешката природа“.

За книгата – друг път, ако е необходимо, а сега – за нейното заглавие.

Признавам си, не бях чел „Алиса в Страната на чудесата“, но никога не е късно човек да се вдетини... Бях чел повече за нейния автор и неговите здравни проблеми (аз имам слабост и предпочитание към здравните загадки на човека), така че поради тези и някои други съображения, интереси, причини реших да поправа пропуска и да прелистя шедьовъра на Луис Карол. Най-вече, разбира се, воден от любопитството (или любознателността) да узная нещо повече за Червената царица, която освен героиня (спред Мат Ридли и „Сиела“) на Луис Карол, се превръща и в заглавие на Мат Ридли...

Ето какво пише в анонимната издателска бележка върху задната корица на „Секс и еволюция на човешката природа“ или „Червената царица“ – разместването на заглавието и подзаглавието е в рамките на коректността и в духа на Алисините приключения впрочем.

“Като използва Червената царица (всички подчертавания – тук, преди и след това, са мои – А.Ц.) ПО ЛУИС КАРОЛ – неговата шахматна фигура, която тича, колкото е възможно по-бързо, за да остане на едно и също място – като метафора за еволюцията, Мат Ридли показва, че сексът е резултат от еволюционната борба.”

Тук нямам за цел да анализирам смисъла, посланието, философията – нито на образа на Червената царица (такава героиня в “Алиса в Страната на чудесата” впрочем няма!!!), нито на труда, който Мат Ридли ни поднася под заглавието “Червената царица. Сексът и еволюцията в човешката природа”.

Хипотезите и позициите на Мат Ридли са извлечени от толкова обширен изследователски материал, наситени са с толкова остроумни анализи, обрати, противоречия, изненади, че си е струвало тази книга да бъде издадена, както си струва и тя да бъде прочетена.

Тук искам да се спра само на първите две думи от книгата, тоест на нейното заглавие: “Червената царица”.

Макар че това умение да танцува, покажи се-скрий се, присъства в цялата книга на Ридли, аз не открих никаква по-конкретна, по-насочваща, по-красноречива и по-точна информация за тази героиня от това, което Ридли казва за нея още в началото на своята едноименна книга, т.е. на стр. 26 и 27.

Цитирам:

“Идеята, че целият прогрес е относителен, в биологията става известна с името **Червената царица**. Това идва от шахматната фигура, която Алиса среща в Огледалния свят и която непрекъснато тича, без да отиде много далеч, защото пейзажът наоколо се движи с нея. Това е все по-влиятелна идея в теорията на еволюцията, която ще се появява отново и отново в книгата. Колкото по-бързо тичаш, толкова повече светът се движи с теб и толкова по-бавно напредваш. Животът е шахматен турнир, в който, ако спечелиш игра, започваш следващата с пешка по-малко.”

I

А може би Мат Ридли неволно е съчетал имената на **царицата** (било бяла, било черна) от шахматните сънища на Алиса с друга приказна героиня – **Червената шапчица** на Шарл Перо, и така се е родил хибридният **Червената царица** (но не на Луис Карол, а на Мат Ридли).

Авторите понякога не знаят какво правят или не знаят какво правят измислените от тях литературни герои. Мнозина от великите писатели твърдят, че не те диктуват на своите герои как да постъпват, а героите повеляват по-нататъшното развитие на сюжета, конфликтите и самата индивидуална съдба на литературните персонажи...

Може би случаят с Червената царица на Мат Ридли е точно такъв. Да приемем, че гафът не е на писателя, а на героинята му...

Наистина, след като тя е имала шанса да се пръкне в главата на този ерудиран автор, защо ѝ трябваше да прескача оградата и да се внедрява сред персоните от “Алиса в Страната на чудесата” и да се представя за изобретение на Луис Карол?

Наречете го както щете – изневяра, предателство, плагиатство, макар че **тук няма плагиатство, но във всички случаи има гаф!**

Ами ако читателите на “Червената царица” са почитатели на “Алиса в Страната на чудесата” и не са вече склерозирали, ако тази Червена царица им смущава добрите спомени от детството, защото там такъв образ няма, тогава тази мистифицирана царица им причинява недопустими емоционални щети и душевни шокове...

Има нещо непочтено във Вашата биография, Ваше (фалшиво) височество Червена царица!...

Мат Ридли споменава **Червената царица** най-малко 12 пъти в книгата си със същото заглавие.

И нито веднъж не говори за **Бялата царица** или за **Черната царица**, които са класическите фигури в шахматната игра...

Същевременно в творбата на Луис Карол “Алиса в Страната на чудесата” се появяват многократно тъкмо имената на **Бялата** и на **Черната царица**, но **нито един път, никога и никъде между двете корици** (а и от двете страни на кориците!) няма да срещнете така наречената от Мат Ридли **Червена царица**, за която той твърди, че я е взел от “Алиса в Страната на чудесата”(!?).

Тази **грешка на Мат Ридли** или тази литературна мистерия може да се обясни по един от следните начини:

1) Мат Ридли не е чел “Алиса в Страната на чудесата” или, ако я е чел като дете, по-късно, когато сяда да пише своя труд за секса, вече е забравил точното име на царицата...

2) Самият Мат Ридли цитира още на първа страница “Алиса в Огледалния свят” и там пише (правилно!) **Царицата**. (У Луис Карол е ясно, че става дума за **Черната царица**), а на стр. 26-27 вече Мат Ридли споменава, въвежда понятието, героинята “**Червената царица**”, уж взета от “Алиса в Огледалния свят” на Луис Карол, където **НЯМА ЧЕРВЕНА царица!**

3) Може би Мат Ридли е решил, че **червеният цвят** е по-привлекателен (за биковите и мъжете) и с него ще привлече повече читатели...

ГРЕШКА В ЗАГЛАВИЕТО

4) Може Мат Ридли е преценил, че една **Червена царица** може да се превърне в за- помняща се метафора, измислена от него...

5) Но остава у читателя неприятния привкус на непрецизно свършена или на нечис- топлътна работа...

6) Ако Мат Ридли е измислил тази героиня Червената царица, няма резон той да я джи- росва на Луис Карол, защото...

Е, няма как да подозираме Луис Карол в грешка или “взаимстване”, тъй като той създава своя шедьовър “Алиса в Страната на чудесата” през 1865 г., а “Алиса в Огледалния свят” – през 1871 г., но грешката или злополучното “взаимстване” на Мат Ридли са очевидни, защото се появяват на бял свят през 1993 г.

7) Ако речем да бъдем по-снизходителни читатели, може даже да предположим, че Мат Ридли е лансирал несъществуващата Червена царица, за да провери читателската будност и бдителност и да ни провокира да прелистим отново страниците на своето детство – “Алиса в Страната на чудесата”.

А за мен беше чудесно преживяване, защото се потопих в сънищата на Алиса и се възрях по-критично в хипотезите на Мат Ридли за секса, еволюцията, човека...

За мен, като недоучен, наивен и любознателен читател, остава необяснимо как толкова ерудиран автор като Мат Ридли, който про- никновено отбелязва, че “Шекспир е много по-добър психолог (бих добавил – и чове- ковед!) от Фройд”, може да сложи толкова недоумително заглавие на своя оригинален и уникален труд?!

В шахматната игра, която се играе и от Алиса, има две царици – Бяла и Черна. Трета царица няма – нито червена, нито лилава, нито кафява...

Няма – нито в шахмата, нито в творбата на “ексцентричния” ѝ автор, професора по мате- матика Луис Карол. Това не пречи, не отнема правото на Мат Ридли да си въведе и трета царица в шахмата (той изглежда не по-малко нестандартен от писателя Луис Карол), но ако е измислил Червената царица като своя метафора, би трябвало поне да подсказе, да намекне, че е сътворил и трета шахматна царица. Струва ми се обаче недопустимо да подвежда и обижда своите читатели, като изрично посочва, че **Червената царица** е персонаж, взет от “Алиса в Страната на чудесата” (!!).

II

Може да се добави и една предпоследна хипотеза за сътворяването на **Червената царица**.

Мат Ридли твърди, че я взимствал от книгата “Алиса в Страната на чудесата”, но **в книгата такъв персонаж не съществува!** Обаче в разни филмови версии (вече без Луис Карол!) кинофантазборите изфабрикуват името “Червената царица”. Имам предвид сериала “Алиса”, където Червената царица е главната злодейка.

“Червената царица” се появява и в “American McGee’s Alice”, но **това вече не е “Алиса в Страната на чудесата” на Луис Карол**, а това са нейни волни и фриволни интерпретации, деформации, мутации...

Разни амбициозни и безсъвестни “почи- татели” на Луис Карол не знаят граници във фалшифициране на оригиналната “Алиса в Страната на чудесата”. Дори художникът Джон Тениел илюстрира едно издание на книгата с образите на “Червеня цар и Черве- ната царица” от... книгата “Алиса в Страната на чудесата”, създадена от Луис Карол (!!). Явно Мат Ридли е попаднал във водовърте- жа на тези “интерпретации-фалшификации” и приема измишльотината, клюката, мисти- фикацията за наличие на Червена царица, една несъществуваща героиня в автентичния труд на британския математик-писател.

Би могло да се направи още едно, може би последно, предположение откъде и как все пак се пръква този персонаж – Червената царица.

Действителната героиня в творбата на

Луис Карол е назована просто Царицата! И тя е ясно разграничена от Бялата и Черната ца- рица в шахмата. Но тази **Царица** се отличава с навика да издава непрекъснато заповеди, когато някой с нещо я подразни, не ѝ хареса или я ядоса: “Да му се отреже главата!”

Тя **почервява** от гняв, но тя не се инте- ресува дали палачът изпълнява жестоките ѝ разпоредби... Тя страда от очевидно безумие. И тук идва последната хипотеза за сътворя- ването на този образ от Мат Ридли.

Както Луис Карол е страдал от сложно пси- хическо разстройство, граничещо и почти идентично с очевидни творчески импулси; както Царицата и не само Царицата от не- говата книга показва необичайно, странно, болестно поведение; така и самият Мат Ридли е отишъл толкова напред в научните си дирения и нестандартните си виждания и теории, че не различава реалното от фан- тазното, филмовия произвол от автентичния Луис Карол... Пътешествието на Алиса продължава...

Вместо послепис

Наскоро на българския пазар излезе един уникален медицински труд – “**Императорът на всички болести**” (или “**Биография на рака**”) от Сидхарт Мукхърджи. Книгата е публикувана за първи път в САЩ през 2010 г., а авторът ѝ е практикуващ онколог, профе- сор в Колумбийския университет, талантлив учен и писател. Какво общо има всичко това с темата за Червената царица?

Ето: “Императорът на всички болести” е отличена с наградата за медицинска и био- логична литература от **PEN/E. O. Wilson**, обявена е за **книга № 1 на “Гардиън”** – за 2011 г., и е **носител на “Пулицър”** за неху- дожествена литература – 2011 г.

И една глава в тази почти перфектна книга е наречена “**Надбягване с Царицата**” (стр. 527).

Досещате се, нали? А прецизният учен ни въвежда веднага в играта:

“– *В нашата страна – каза Алиса все още запътяна – обикновено ще стигнете някъ- де друаде, ако тичате много бързо, дълго време, както тичахме ние.*

– *Много е бавна вашата страна! – отвър- на Царицата. – У нас, виждаш ли, тичаш, колкото можеш, за да останеш на същото място. Ако пък искаш да идеш друаде, трябва да тичаш два пъти по-бързо.*”

Луис Карол, “Алиса в Огледалния свят”

Онкологът Сидхарт Мукхърджи се връща още няколко пъти на героинята от “Али- са...”.

• “В “Алиса в Огледалния свят” на Луис Карол **Царицата** казва на Алиса, че земята се върти толкова бързо под краката ѝ, че **тя трябва да продължи да тича, за да оста- тане на същото място. В същата патова ситуация сме и ние с рака: принудени сме да продължим да тичаме, само за да успеем да запазим постигнатото**” (стр. 529).

• “В един по-широк смисъл **синдромът на Царицата от Огледалния свят** – **неспирното тичане, само за да останеш на място** – под- хожда идеално на всеки аспект на **битката с рака, в това число и на скрининга, и на профилактиката**” (стр. 531).

• “Ето защо дори най-успешните **стра- тегии за профилактика на рака могат да се провалят много бързо. Когато Царицата спре да тича дори за миг, тя загубва своята позиция. Светът около нея, въртейки се в обратна посока, я изхвърля от мястото ѝ. Така е и с профилактиката на рака**” (стр. 533).

Казано е ясно, точно, вярно и почтено – ЦАРИЦАТА, както е казано и у Луис Ка- рол... **Няма Червена царица**, нито розова, нито дори пембена...! А за Бялата и Черната царица не става и дума, защото те си играят шаха... В шаха грешките се наказват.

(със съкращения)

Атанас ЦОНКОВ

ДВЕ МИНИАТЮРИ ОТ ЙОРДАН КАЛАЙКОВ

ПРЕДДВЕРИЕ НА ЛЮБОВТА

След като разказа набързо за себе си всичко, каквото можеше според него да впечатли една образована и възпитана жена, млъкна неловко. Спомена, разбира се, с небрежен тон за Кабриото, лова, новата “Берета”, самолетчето... Усети, че надига чашите с шампанско по-често, отколкото го изисква приличието, припалваше нервно цигара след цигара и недопушени ги смачкваше в пепелника. Някъде в малките часове на партито тя започна да му шепне с тихия си задушевен и мек глас за любовното, не за любовта. Това направо го втрещи. Любовното не било любовта, прошепна му гальовно, а предчувствие, че съществува. Защото онази любов, за която се говори над път и под път, е само един физически акт, нещо като телесна практика. Любовното е преддверието. Не трябвало да се бърза, сякаш всичко ще продължи вечно.

И изобщо – попита го риторично – дали изобщо има любов без предварителните усещания за любовното? Любовното – едва промълви накрая, е крехко, нежно, няма ясни форми. Долавя се във въздуха с обоняние, с осезание и изострено зрение, магията е незабележима. Стори му се, че за частица от секундата го погледна със съпричастност, примесена с едва доловимо внимание и бегъл блик в очите. Усети особения поглед и дъхът му спря. Когато и той се наклони да каже нещо по темата, първото, от което дълбоко в себе си се засрами, бе грубоватият му глас – същия като на приятелите му, когато си подвикваха свойски по заведенията и по време на лов, за да демонстрират дързост, сила и непукизъм. Изгърси, че според него любовното също е любов – в някаква степен. Може би любов, която още няма име. Хареса това си разсъждение, замълча, учуден от изреченото. Съвсем се обърка, когато тя, отпивайки бавно от чашата си, каза, сякаш на себе си, че любовното носи всички намерения на любовта, но в повечето случаи шансовете да го осъществи са минимални. Той се засмя неразбиращо и пресилено, като си помисли: “Що за глупости говори тази мадама?” Същевременно усети с цялото си същество колко му е интересно и хубаво.

ВИРТУАЛНА ЛЮБОВ

Николай усети, че да се скриеш в мрежата е удобно и безопасно. Разбра бързо, че там всяка грешка е поправима, можеш да пренебрегнеш нечие мнение, без някой да се вглежда в лицето ти. Можеш да изтриеш каквото си искаш, да си неуморим да създаваш връзки, които обявяваш за приятелства. С всеки можеш да сглобиш един живот, който няма как да сте изживели заедно. Посещаваме места и преживяваме случки – там където никога не сме били заедно. Дори любовта, която понякога виртуално сътворяваш, се измерва с онези бягащи игриво, една през друга цифри, които показват, че към компютъра ти тече информация от другия компютър и че си в играта, в случая – любовната. При това компютрите са безполови и не се разграничават на мъжки и женски.

Тъй до онази безсънна и безкрайна нощ, когато се срещнаха в социалната мрежа. Призна й, че не може да си представи дните без нея. Нататък засипа Лия – така се казваше момичето – с буен поток от мейли. Уверяваше я, че тъй болезнено е да прегръщаш самотата вечер. Приласкавам те, казваше, през мрежата, дори в обятията на съня, пробуждам се от милувката на утрото, а теб те няма. Тъй живея до зазоряването и все тичам към компютъра, напълно полудял. Обречен да бъда в плен на мисълта за теб, пак потъвам в мрака на нощта. Едва дочаквам срещите ни в синия уют на монитора.

След време Николай разбра, че Лия принадлежи към виртуална общност от съмишленици, които се зоват приятели. Беше се отказала от името си и бе избрала псевдоним “Враната”. Там в сдружението било страховтно - сподели му, като в голямо семейство, качват си фотографии, разменят си информация, участват в онлайн събития, дават си съвети, утешават се. Мрежата била като комуна, като огромно общежитие без стени и врати, без досадна покъщнина, нещо като в райските градини - изпълнени със щастие и безкрайно благоденствие.

Една вечер, преглеждайки пощата в уютната синева на монитора, съзря мейл от Враната. Същето му се превъртя и спря. Любовта - само онлайн - пишеше - другата - невъзможна.

ТРИ ЕСЕТА ОТ МИЛКО МАРКОВ

НАЙ-ТОПЛИЯТ МИ ДЕН!

Най-добрите преживявания не винаги са през лятото...

Спомените с невидима нишка ме връщат назад. Есен. Месец октомври. Валеше дъжд през целия ден. Пред очите ми се сменяха пейзаж след пейзаж. Автобусът се промъкваше помежду капките, за да стигне до Троянския манастир. Вътре беше топло. Вътре като че ли имаше огън! Той беше запален от сърцата на тези, с които пътувах. Те бяха самодейци с неугасващ дух в себе си. А може ли дъждът да го угаси?! А когато освен огън има и песен! Тогава?! Ще забравиш и малката пенсия и какви ли не още домашни проблеми... Те са някъде встрани. Тук са огънят и песента. Пееха, някои дори и прегракнали, но от сърце. Песента им ме издигаше леко нагоре. Пронизваше ме с невидимите си стрели – и ми ставаше все по-топло.

А те пееха ли, пееха...

А дъждът валеше ли, валеше... Не го забелязвах с песните си. С тях като че ли преминах цяла България. И в Родопите бяхме, в Мизия, в Пиринско и къде ли не. Прекосихме дори и границите. С песните е възможно да бъдеш навсякъде. И аз бях!

Изпяха и любимата ми песен. Трогнаха ме. Поклоних им се от възхита.

След време на екрана отпред се появиха фолк певици. Незнайно защо! Вероятно така е преценил водачът на автобуса. Никой не ги слушаше, никой не забелязваше силиконовите им гърди. Така и не се задържаха много. Фолклорът победи и тук!

А те пееха ли пееха... Песента беше обладала всички - и победи - и болестите, и лошите мисли.

А дъждът валеше ли валеше! И благодарение на песните и топлината, излъчваща се от тях, аз не го усетих, нито ми беше студено. Напротив! Това беше най-топлият ден в живота ми!!!

ЧИТАЛИЩАТА – ИЗВОР НА МЪДРОСТ И ДУХОВНА СВЕТИНА

На 30.01.1856 г. е създадено първото българско читалище. Така е записано в историята. Съхранен е и първия му печат. В малкия кръг има книга и над нея запалена свещ. Какво прозрение и каква далновидност! Още в самото начало основателите открили са заявили своите цели – ще се пръска светлина и ще извира мъдрост.

Какви по-ясни пътеводни знаци за бъдещето. И те възниквали едно след друго. Тогава България не е била самостоятелна държава. Каква смелост е трябвало да имат тези прогресивни люде, за да ги видят не само в мечтите си, но и да ги създадат наяве. И да устояват и преодоляват изпитанията, които им предлага епохата.

И те пребъдвали!

Моят пръв духовен прозорец беше читалището. Имаше го и в родното ми село – основано още в началото на двадесети век. Неговата сила и значимост беше не по-малка от слънцето, което грееше навън. Едното стопляше земята и телата ни. А духовните лъчи на другото ни помагаша да се възвисим. И просветляваха душите на всички, независимо от тяхната възраст.

Там за първи път видях сцена и бяло платно. Кинопрегледите и филмите, които гледах ми бяха единствената връзка с целия свят. В повечето къщи имаше само радиоприемници „Христо Ботев”. Читалището беше един непресъхващ извор.

Привличаше ме като духовен магнит. От сцената му звучаха стиховете на известни български поети, патриотични и народни песни, играеха се хора. Почитаха се и тра-

дициите – пресъздаваха се обичаи.

Там за първи път чух нежния зов на цигулката, завладяващите звуци на кавала и гайдата. Слушах изпълненията на духовата музика, на чието ритъм е трудно да устоиш. Усещах и магията на театъра чрез драматизацията на българските народни приказки представяни от по-големите ученици... И нямаше как всичко това да не ми повлияе и да се разгори моя творчески огън.

От седемнадесетгодишен започнах да участвам в сатиричен състав, а по-късно и в театрален. Бил съм на десетки сцени и няма да забравя жадните погледи, обичта и аплодисментите, които получавахме от публиката. Читалището беше първата ми голяма и споделена любов. И нейните трепети, и чувства не са загаснали и досега. Отнася се за моите спомени от недалечното минало. Но те се отразяват като огледален образ и днес.

Читалищата съществуват и в настоящето. И в 21 век искрите им не са загаснали. Те са най-добрият проводник на радост. В тях прохождат и най-малките. Изправят се на палци за първи път стискайки устни, за да станат по-добри балерини. По – големите играят ча-ча, модерен балет или са се посветили на фолклора, театъра и т. н. В тях се развиват бъдещите личности. Духовното ги пронизва за първи път и не ги оставя за цял живот. Чудодейни са тези искри, разпалят ли огъня у теб, пееш и играеш дори и да си на сто години. Тази светлина те е облъчила за винаги и не само, че си я поел, но я предаваш и на другите.

Читалищата са духовните пътеки по, които вървят малки и големи. И най-талантливите, и най-упоритите са покорявали и ще покоряват и в бъдеще сцените не само в страната ни, но и извън нея.

В читалищата са и библиотеките. Независимо дали са малки и или по-големи, в тях се съхранява словесната памет. Там е изворът на мъдростта. Блика и се утаява у нас още от детските ни години с приказките, стиховете, повестите и романите, сътворени от класиците на българската и световна литература.

Читалищата са извор на мъдрост и духовна светлина. И не трябва да се допуска този извор да пресъхне, и тази светлина да изчезне. Независимо от цената и усилията. Това зависи от всички ни.

Читалищата са били и ще бъдат нашият духовен оазис.

ГОРДОСТ

Днес се почувствах горд, че съм българин. Бях в София на изложението в НДК – „Ваканция“ Вървах като опиянен, сред десетките щандове и експозиции. Навсякъде – по едно райско кътче от България. Виждах невероятни прелести от фотоси и проспекти. Думите ми не стигат!

Въздишаш и се прекланяш!

Трудно ми беше да си откъсна погледа от изработеното от занаятчиите. Пъстрота и шарения: керамика, желязо, китеници и какво ли не?!

Да! Това е България! Независимо от проблемите и дългия преходен период.

Но впечатлението не беше само от видяното. Имаше и нещо друго. Присъствах и звуците: на грънчарското колело, на жуженето на нишката от изпредената къделя и на гайдите, кавалите и песните. Имаше и погачи, сол и мед. Виеха се хора, надпяваха се от различни фолклорни образи. На всички им беше приятно и весело.

Тук бяха – хората на БЪЛГАРИЯ!

Те бяха другата част от рая, която беше преминала всички кръгове на ада.

Огюст Роден, Метаморфозите на Овидий

ДРУЖЕСТВО НА ПИСАТЕЛИТЕ - ГАБРОВО

Дружеството на писателите в Габрово се учредява по решение на бюрото на Съюза на българските писатели (СБП) като първо дружество в провинцията. Негови основатели са седем редовни и девет спомагателни членове. На 20 април 1973 г. с решение К - № 17, Габровският окръжен съд вписва в специален регистър: Дружество на писателите – гр. Габрово като клон на Съюза на българските писатели. През септември, същата година, се приема Правилник за целите и задачите на дружеството, утвърден от акад. Пантелей Зарев, председател на (СБП) с цел да обедини в творческа организация членовете на съюза и авторите с убедителни литературни прояви, които живеят и пребивават дългосрочно в Габровски окръг. Дружеството е на подчинение на СБП, има текуща сметка при Държавна спестовна каса, но не е отделна юридическа личност.

Председатели на Дружеството са последователно Станислав Сивриев, Рангел Игнатов, Андрей Германов, Георги Пенчев, Петко Братинов, Минчо Г. Минчев (няколко мандата), Цонка Христова, Христо Мандев. Сред неговите членове през годините са литературните творци Димитър Стефанов, Кольо Атанасов, Стефан Фъртунов, Емил Розин и др.

Понастоящем дружеството на писателите Габрово наброява около 40 члена. От тях има членове на Съюза на българските писатели и на Съюза на независимите писатели.

Сред тях са известните Минчо Г. Минчев, Светослав Лукянов, Велизар Велчев, Йордан Хаджиев, Радко Милчев, Дойчо Бояджиев, Райна Ботева-Бонира, Теменуга Цонева и др. Председател на дружеството е н.с. инж. Христо Мандев, секретар – касиер Дочка Станчева, в Художественият съвет са Минчо Г. Минчев и Дойчо Бояджиев.

Дружеството на писателите – Габрово издава годишен алманах за литература, изкуство и култура. Първият брой на алманах „Зорница“ е отпечатан през 1972. До 1989 г. алманахът е национално издание.

След промяната в 1989 г. до 1994 г. Дружеството не функционира. Загубена е финансовата издръжка и материалната база – Дом на писателите (реставрираната къща на поборника от Априлското въстание Тотьо Иванов).

През 1994 г. Дружеството възстановява дейността си под председателството на Минчо Г. Минчев, а членове са авторите, живеещи в гр. Габрово. От 2003 г. Дружеството на писателите - гр. Габрово е самостоятелно юридическо лице.

Възстановява се и издаването на алманах „Зорница“, като в периода 1999-2008 г. са издадени 9 броя. След това поради финансови затруднения отново се преустановява издаването на алманаха.

През 2005 г. Дружеството на писателите, с участието на Община – Габрово и читалище “Априлов-Палаузов” учредява Априловски награди за най-добра книга от местни автори (за поезия, белетристика, краезнание и др.) На лауреатите се дават грамота, парична сума и статуетка, изработена от скулптора Адриан Новаков.

През 2013 година бе отбелязана 40-годишнината на Дружеството.

Минчо Г. МИНЧЕВ

„След всичко, казано
от старите поети.“
Кольо Колев

СЛЕД КАЗАНОТО ОТ ПОЕТИТЕ

и аз със своя стих и нрав
изгарям в обич, в сянка света
и съм пращинка от света.

Люлеят ме вълни и думи,
разтапят белите лъчи.
В листо от дъб, в игла от мур
аз търся две добри очи.

Две начала издигат в мене
и мед от цвят, и сок от жило;
отстъпва смелост пред съмнение,
съмнението става било...

Тъй моята съдба двойка
ме носи в слънчевата мрежа.
Нали и ябълката сладка
съдържа в средината червей?...

Но червейчето сладост хрупка,
черешата - и тя нагарча...
И дните ми броени тупкат
като сърцето на земята.

Мария ВЕЛИКОВА

В ГРАДА НА ЛИПИТЕ

На Тая Танасова

Ти си най-топлият
изгрев в моето утро,
най-светлото чувство
в моя нов ден.
Недоспалите мисли
превърщаш в изкуство
и щастлива, и тъжна
крачиш плътнo до мен.

А липите ни скриват
в ароматни чадъри.
Подрали гугутки
размишляват на глас.
Да оставим ли в парка
сношните си кахъри?
Всички пейки са празни
и поглеждат към нас.

Ала времето бърза
и с нас се прощава.
Всяко нещо си има
и начало и край.
На перона е шумно,
но сама ти оставах.
Пак ще дойда ... през юли,
през декември ... или през май.

Дочка СТАНЧЕВА

Трудно се завръщам, мамо,

в празната ни къща,
дето бурени живеят само...
Тебе аз прегръщам
в мисли, спомени и дреха,
в капчиците росни,
галеци по сън с утеха
стъпките ми боси.
Трудно се завръщам, мамо...
Трудно все преглъщам -
по вратите бурен само...
На викът ми вик отвръща...
В спомени живееш само!
В мислите - утеха!
Тебе аз прегръщам, мамо,
под небесна дреха!

Мария ВЛАДОВА

ЗАГОРЕ

Равно Загоре, шир необятна!
Ухаеш на рози и лавандула,
земя благодатна!
Как да забравя чудните кътчета
с рози и мед
и грозде, в което
скрито е слънце
и песни безчет!
Пролетна нежност
и лятна жарава,
тучни ниви, есенни багри
и зимните преспи,
нежно покрили
семената с най-топлите пазви.
Загоре, Загоре, шепа земя,
между планините стаена.
Красота безпределна и хора,
като в стародавна легенда.

Емил РОЗИН

Поетите - най-нежните антени...

Поетите - сурови като щорм -
живеят и вървят със своето време
дори когато нямат хляб и дом.
Те светят като жертвените клади
върху обречената си земя
и затова остават вечно млади -
самите те най-жива светлина.
Словата им гърмят като куршуми
и удрят точно винаги в целта -
...и само майка им ще ги целуне
пред пропастта.
И най-накрай, когато станат спомен
и никой да не спомене за тях -
те още будят тоя свят огромен
като камбана... А са вече прах.
Земята до гърдите си ги топли,
а те растат, растат като трева -
и като вик високите им вопли
отново се превръщат на слова.

Павлина РАЙКОВА

В ЖАРАВА...

На Е.

В жарава от няма тъга
изпепеляват душите прокудени,
дълго вървели по ръба
на изстрадано безумие.
Крепки думи на нежност и блян
топлят ни кратко и временно.
Как е нужно понякога да си сам
и да загърбваш проблемите!
Голи истини, в болка и гняв,
претъркулват по стръмното чувствата.
Как, Господи, да опаза - тях -
да не бъде безлично и пусто?

Росица КЪНЕВА

МОИТЕ НЕПРЕСПАНИ НОЩИ

Моите непреспани нощи,
през които
будувам, умувам,
критикувам, шурмувам
и нехая,
че мечтая...

Моите непреспани нощи,
през които
гладя и разглаждам
ръбовете на характера си,
кърпя и недокърпвам
дупките на недоимъка си,
плета и разплитам
сплетни и интриги...

Моите непреспани нощи-
алогични и носталгични,
шахматно-монологични...

Моите непреспани нощи,
след които денят ми изглежда
премерено лицемерен,
вежливо услужлив,
изкусно изкуствен...

Добър ден, лека нощ!...

Не искам да заспивам...

Радко МИЛЧЕВ

***

Не, не бълнуваш...
Беше много трудно...
И те измъчих пак...
За кой ли път!...

Залудо търсих те
из свят безлунен
и режеше гърдите лунен сърп.

Но стъпки – тихомълком пак-
вплитах длани,
докосвах устните със шепот плах.
Телепатична връзка ни подмами,
та как възкръснах в тебе не разбрах.

(Светената вода разплиска вятърът,
нагърчи се небето и замря
и се понесе вой и гърч стократен...
И се пречисти грешната земя!...

/ продължение в бр. 182 /

Адрес: 6003 Ст.Загора, ул.Хр. Ботев 4

Главен редактор: Йордан АТАНАСОВ
тел: 042/649-110, 042/980-088, GSM 0888790135

Редактори: Румен СТОЯНОВ 02/8247956
Красимира БОЖАНОВА 0889 486812

Издател: НЧ “Даскал Петър Иванов”
e-mail: lit_glas@abv.bg

Интернет страница: literaturenglas.com
IBAN: BG14 UNCR 7630 1074 8633 90 BIC: UNCRBGSF

УниКредит Булбанк Стара Загора
Печат: “КОТА” АД - Стара Загора

Не се връщат и не се редактират материали!
Абонамент - само в редакцията

ВТОРИ НАЦИОНАЛЕН КОНКУРС ЗА ПОЕЗИЯ „НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВ» - СТАРА ЗАГОРА 2015 Г.

Славимир ГЕНЧЕВ

ВЪТРЕШЕН ОГЪН

Не очаквам снегът да оправи
с белотата си черния свят.
Виж животът как продължава,
без да пита кой кум, кой сват.

Няма смисъл да кършим пръсти
след една или друга драма.
Злото няма ей тъй да свърши.
Но и доброто няма!

Като всички и аз отсъждам
и по малко държа карез.
Просто себе си за да бъда –
не за полза и интерес.

Не е нужно да ставам вещото
свърхлице, за да знам детайли;
и дори да не зная нещо,
все излиза, че съм го знаел.

Може то да си няма име,
но не значи, че е измама.
Всички виждат, когато има,
а малцина - когато няма.

Чуй как шепне над нас снегът,
че светът е заченат в бяло,
а посоките стават път
само щом им дадем начало.

Светла ГУНЧЕВА

ОЧИ

Какво, по дяволите, тези дупки значат,
наречени очи човешки!
Със тях съм все навън вторачена.
За мене те са непростима грешка.

През тях душата ми
на капчици изтича,
наречени сълзи. И някак
на смърт от ненаситност ме обрича,
водите ми от извора повлякла

навън,
където повече не мога да ги върна,
раздала ги на други без остатък.
И за какво? Заради порива да зърна
какво е хрумнало да сътвори нататък,

след мен, ръката на твореца-Господ.
А трябваше, когато ме направи,
вратата за навънка да залости
и да зазида всички дупки здраво.

А то - очите ми отворени
към всичко покрай мене, като бездни.
Но все пак, ще простя за стореното
на Господ-Бог. Направил ги е звездни.

Лиля КАЧОВА

БЕЛИЯТ КОН

На грива път нататък вечерта,
в стъстените мълчания на здрача,
ми праща кон –
красив като мечта.
На щастие прилича и ме чака.
Така е бял!
Помислих, че е сън,
а той – от плът
и хълбоци надежда
под кожата атлазено трептят
във мускули – необуздана нежност.

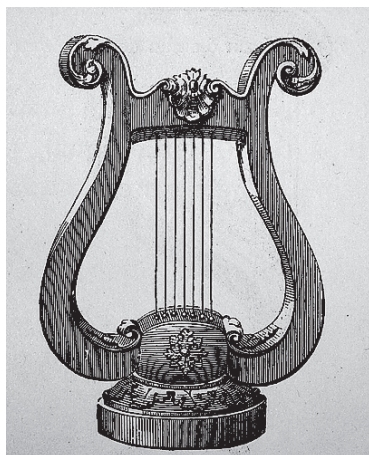
А в моя впряг –
все вранести и зли.
Проклети като мрака са,
но мои,
а този идва, за да ги смири –
от утре хергелето ми ще води.
И крантата, която вдига прах
и тръска кльощав задник по баира
не е животът ми.
Аз помня, че умрях...
Във белия сега се преоткривам.

Така ми беше нужен –
в залез кон –
когато в страховете си замръкна,
да веинем гриви двама в луд галоп
преди за път назад да бъде късно.

Цветана КАЧЕРИЛСКА

ДРЕВНИ ГРАДОВЕ

Под пластове забравя
спят древни градове:
под тонове страдания,
във унеса на милиони болки,
вкопани в камъка,
в плътта на времето,
в олтарите на вярата –
живот и суета.
Ръми безвремие над тях...
Частици мигове на слава –
засипани следи
са всички земни участи
в разбитата мозайка.
Дълбае и изхвърля
пласт след пласт
до нечий саркофаг,
или пък шлем.
Изплува сянка на владетел,
писмо, безименен народ.
Стоят със векове тъй онемели те
пред най-голямата безсмислица
– смъртта –
виновно изравнила
величие, победа, простота
пред властника и роба.

Калин БАЕВ

БАЛ С МАСКИ

Живота като бал със маски е,
в който ние сме участници,
зад лицата весели,
усмивките и ласките
крием в себе си нещастници...

Но на бала всички трябва да сияем,
с костюми скъпи,
елегантни тоалети,
и даже да престанем да играем
от ролите сме някак си обзети...

И когато представлението свърши
оставаме с лица прикрити,
явно някой е успял да свърже
прекалено здраво маските с главите...

И вместо да останат в звездната си зала
маските се сливат с нашите лица,
същото се случва и със бала -
той продължава и в реалността

Няма нужда вече да играем,
всеки ден е маскен бал,
ролите са много и не знаем
кой коя, кога е изиграл...

Гледам хора, но виждам актьори -
без лица , те са от маски заместени.
Слушам ги, но не вярвам на техни
истории-
как да вярвам на актьори божествени...

А маските стават все по – добри,
лицата под тях
все по-трудно отгатваме,
актьорите впечатляват
с все по-силни игри,
всеки път с по-блестящо представяне
Е, стига съм бил вечната публика,
искам и аз да участвам
в прословутия бал!

Дали няма място във вашата рубрика
за един дебютиращ млад театрал...

Мария ФЪОН

НЕЩО ПО ДАЛЧЕВ

През май, по “Константин Величков”,
на два нюанса преди здрача,
моментът нещо старо срича -
по Смирненски или по Далчев.

Куплети с цигански къщурки,
забулени с пране до прага.
Стихът в привидното се гмурка
и във мира му се протяга.

По тротоара, сякаш плаж е,
седят жените и децата.
Отпиват бавно от пейзажа,
разреждат си кафето с лято.

Следят в невидим телевизор
на живо вести от квартала.
И аз в трамвая, уж наблизко,
съм от света на сериала.

Ще слеза – спирка е отсреща.
Ще прибера като петаче
две рими паднали от нещо
по Смирненски или по Далчев.

Владимир ЛЕВЧЕВ

ЮДА

...When the evening is spread out against the sky
Like a patient etherized upon a table...
T. S. Eliot

Какво да правя тази пролет със съвестта си?
Убих приятеля, с когото обикалях улиците,
с когото разговарях тъй усилено в съня си...
Тази пролет не миришат люляците.

След калните преспи на дълга и тежка надежда
задуха болен вятър от раззината Геена.
Кой затръшва входовете на съня и ме отвежда
в тази песен без глас? Тракат кости на сенки...

Бездъждовен облак лази над телата ни.
Отговорите кръжат
и протестират като птиците,
които се завръщат на ята,
но няма ги гнездата им.
Въпросите са вече пепел.
Нямат дом войниците...

Какво да правя тази пролет със съвестта си?
Убих приятеля, с когото обикалях улиците.
И вечерта е просната за операция в съня ти...
Но тя е вече мъртва: не миришат люляците.

Бойка АНДРЕЕВА

СМЪРТТА НА ДЯДО

Дълго, протегнато лято се влачи във спомена.
Душно и морно, пусто по пладне и нямю.
Две-три кокошки лениво навън се разхождат.
Баба подремва. Монотонно трепти маранята.

На бостана, в колибата, дядо очаква прохладата.
Да се мръкне, да веине, макар и полека, ветрецът.
Да накъса тогава зелени вселени ръката му,
да ги метне в каруцата, диво-прекрасни и пресни,

да подкара с провикване коня – червено-златистия,
оня същия, гордия, на челото със знака кръстен;
да разтърси жребецът гривата си лъчиста,
да се втурне към вкъщи - затворник,
синджира си скъсал.

Двете с баба ги чакаме посред лятото,
в залеза, в болката.
Баба – мъничка, свита. Аз – странно педя човече.
Пътят стапя се в нишка – толкова тънка, колкото
да се хване за нея животът на дядо. Но вече

вятърът е тревожен, и дърветата странно се клатят.
Нещо пада над двете ни.

И да дишаме нещо ни пречи.
Стискам куклата силно, на баба ръката улавям.
А във лятната вечер дядо идва от нивата вечен.

Във Втори национален конкурс “Николай
Лилиев” участваха над 350 автори
с близо 1000 стихотворения.
Нямаше ограничения за възраст и тема,
а участниците бяха от 8 до 88 години
от 100 различни населени места,
девет от които бяха от българи, живеещи
в чужбина, но незабравили своя език
и призвание на български творци.

Редакцията публикува част от
номинираните стихотворения.

ЛГ